

14. Integrated Water Resources Management: Basic Concepts. URL: <https://www.iwapublishing.com/news/integrated-water-resources-management-basic-concepts>

*Петрик Олена Анатоліївна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри аудиту;
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СУЧАСНИЙ ПРІОРИТЕТ ПРОФЕСІЇ БУХГАЛТЕРА ТА АУДИТОРА

25 вересня 2015 року Генеральною Асамблеєю ООН було прийнято резолюцію «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», реалізація якої має на світовому рівні забезпечити сталий та життєстійкий рух вперед на основі досяжності 17 глобальних Цілей сталого розвитку. Лише на основі злагодженої роботи інституцій на всіх рівнях (глобальному міжнародному, державному та окремих суб'єктів господарювання) можливе їх задоволення за трьома складовими – економічною, соціальною та екологічною. Розвиток професії бухгалтера та аудитора впродовж останніх кількох десятиріч знаходиться під впливом необхідності створення умов та сприяння досяжності цілей сталого розвитку суспільством.

Актуальним ключовим завданням є оцінка прогресу у досягненні цілей сталого розвитку суб'єктами господарювання, формування ними звітів сталого розвитку із відповідними розкриттями інформації. Це робить їх більш інвестиційно привабливими, відповідальними, інноваційно активними, викликає довіру суспільства, забезпечує високі рейтинги, отримання певних бонусів та пільг, створює умови для партнерської взаємодії всіх компонентів суспільства (влади, територіальних громад, бізнесу, науки, освіти та неурядових організацій), надає інші переваги.

На рівні Європейського союзу було прийнято Директиву (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС та Директиви 2013/34/ЄС щодо корпоративної звітності у сфері сталого розвитку [1], яка визначає порядок розкриття певними категоріями суб'єктів господарювання фінансової та нефінансової релевантної, порівнянної та надійної інформації про сталий розвиток, що є необхідною умовою для досягнення цих цілей. Документ містить вимогу надання інформації про, як мінімум, екологічні, соціальні питання та питання роботи працівників, повагу до прав людини, боротьбу з корупцією та

хабарництвом. Особлива увага приділяється розкриттям фінансових ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, викидами парникових газів тощо.

Зауважимо, що зміни, які внесені до Директиви 2013/34/ЄС вимагають, щоб суб'єкти господарювання звітували як про вплив діяльності підприємства на людей і навколишнє середовище, так і про те, як питання сталого розвитку впливають на підприємство. Це називається перспективною подвійної суттєвості, в якій ризики для підприємства та наслідки для нього представляють одну перспективу суттєвості [1]. Для оцінки таких впливів досить часто застосовують процедуру Due diligence (як процедуру комплексної перевірки). Слід наголосити, що в ЄС запроваджено зміни до видів інформації, яка повинна розкриватись у звітах про сталий розвиток: окрім ретроспективних даних слід відображати і прогностичні показники, наводити якісну та кількісну інформацію.

Процеси цифровізації економіки, збору, обробки та і узагальнення інформації накладають свій відбиток і на звітність сталого розвитку. Вітається, якщо такі звіти будуть оприлюднюватись на веб-сайтах компаній у електронному форматі для зручності ознайомлення з ними зацікавлених користувачів. Згідно п. 57 Директиви (ЄС) 2022/2464 рекомендується інформацію про сталий розвиток подавати у вигляді окремого розділу звіту про управління для кращого розуміння взаємозв'язків і відповідностей між різними категоріями його показників (фінансових та нефінансових).

Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ) постійно приділяє велику увагу досяжності цілей сталого розвитку, проводить відповідні дослідження, розробляє та затверджує необхідні стандарти. Зокрема, при Фонді Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у листопаді 2021 року було створено Раду з міжнародних стандартів сталого розвитку (ISSB), місія якої – розробка в інтересах суспільства стандартів, «які призведуть до високоякісного, всеосяжного глобального базового рівня розкриття інформації про сталий розвиток, орієнтованого на потреби інвесторів та фінансових ринків» [2].

Відтак, професійні бухгалтери в бізнесі та аудиторі мають бути обізнаними з вимогами щодо складання звітності сталого розвитку, вміти відображати переваги та можливості, які набувають суб'єкти господарювання надаючи інформацію про показники сталого розвитку, а також оцінювати ризики, які супроводжують процеси ведення соціально та екологічно відповідального бізнесу.

Для забезпечення порівнюваності інформації та унормування процесу підготовки звітів про сталий розвиток та їх структури 26 червня 2023 року ISSB опублікувала свої перші два стандарти розкриття інформації про сталий розвиток за МСФЗ: МСФЗ S1 «Загальні вимоги до розкриття фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком» (МСФЗ S1) та МСФЗ S2 «Розкриття інформації, пов'язаної зі зміною клімату» (МСФЗ S2) [3]. Зазначені стандарти мають застосовуватись до звітних періодів, які розпочинаються з 1 січня 2024 року.

Головне призначення МСФЗ S1– це регламентація розкриття суб'єктом господарювання всіх суттєвих ризиків та можливостей пов'язаних із сталим розвитком. Така інформація повинна відповідати інтересам зацікавлених користувачів для прийняття рішень про доцільність інвестування, отримання інших джерел ресурсів, висвітлювати вплив на майбутні короткострокові, середньострокові та довгострокові перспективи діяльності. Стандарт вимагає подання інформації про сталий розвиток так, щоб прослідковувалися взаємозв'язки і відповідності з іншими звітами загального призначення суб'єкта господарювання (наприклад, із відповідними показниками фінансової звітності). Зокрема, необхідно розкривати інформацію про процеси управління і процедури контролю на підприємстві, стратегію та управління ризиками, які пов'язані із сталим розвитком, а також показники, які його характеризують.

МСФЗ S2 «Розкриття інформації, пов'язаної зі зміною клімату» вимагає розкриття інформації про ризики та можливості, які спричинені зміною клімату та імовірно можуть мати вплив на грошові потоки суб'єкта господарювання, майбутні інвестиційні надходження, загальний фінансовий стан, як протягом найближчих періодів часу, так і на віддалену перспективу. Слід приймати до уваги фізичні ризики, пов'язані з кліматом; ризики перехідного періоду, пов'язані зі зміною клімату та можливості, зумовлені зі зміною клімату, які доступні суб'єкту господарювання. Зокрема, розкриватись можуть питання пов'язані із перерозподілом ресурсів, зміною енергоємності виробництва чи використання води, додаткові поточні чи капітальні витрати пов'язані із дослідженнями зміни клімату, екологічних впливів, придбання більш економічного обладнання, зменшення шкідливих викидів у навколишнє середовище, обсяг викидів парникових газів, вуглецеві кредити, переміщення виробництва у інші більш безпечні регіони, запровадження низьковуглецевих технологій та їх економічний ефект, адаптація робочої сили, зміна ланцюгів поставок, логістичних шляхів, трансформація бізнесу, запровадження інновацій, а також обов'язково має розкриватись стійкість стратегії та бізнес-моделі суб'єкта господарювання до змін, розвитку та невизначеності, пов'язаних зі зміною клімату та інші дані, важливі для прийняття рішень зацікавленими користувачами.

Відтак в Україні, як і в інших державах, виникла нагальна потреба імplementувати у національне законодавство застосування МСФЗ S1 та МСФЗ S2, що дозволить вивести на якісно новий рівень підготовку звітів про сталий розвиток на основі загальноприйнятих на міжнародному рівні вимог, що суттєво посилить інвестиційну привабливість вітчизняного бізнесу.

Звіти про сталий розвиток потребують відповідного підтвердження їх достовірності, порівнюваності та об'єктивності. Цю місію, як і щодо фінансової звітності, мають виконувати аудитори за умов дотримання етичних вимог, незалежності, неупередженості, норм управління якістю та керуючись відповідними професійними стандартами.

До теперішнього часу у разі необхідності перевірки звітів сталого розвитку аудитори здебільшого керувалися Міжнародним стандартом

завдань з надання впевненості 3000 (переглянутим) «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації». Відповідаючи на виклики часу у серпні 2023р. Рада з міжнародних стандартів сталого розвитку запропонувала до обговорення проект Міжнародного стандарту із забезпечення сталого розвитку (ISSA) 5000 «Загальні вимоги до завдань із забезпечення сталого розвитку». Пропозиції та консультації приймаються до 1 грудня 2023р., а остаточний варіант стандарту планується випустити у вересні 2024р. Таким чином аудитори будуть офіційно мати професійні настанови щодо ключових моментів аудиту звітів сталого розвитку.

Згідно положень Директиви (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року для країн Європейського союзу ухвалення стандартів надання впевненості по звітах сталого розвитку має бути здійснено не пізніше 1 жовтня 2028р.

Для виконання перевірок на належному рівні аудиторам слід провести відповідну підготовку в рамках постійного удосконалення знань у галузі сталого розвитку, підготовки та аудиту звітів сталого розвитку у взаємозв'язку із фінансовою звітністю.

Вирішення всіх зазначених питань є надзвичайно актуальним і для України у контексті її європейського вектору розвитку, впливу глобалізаційних процесів на професію бухгалтеря та аудитора.

Список використаних джерел

1. DIRECTIVE (EU) 2022/2464 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022L2464#d1e2196-15-1> (дата звернення – 10.10.2023р.).
2. International Sustainability Standards Board URL: <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/> (дата звернення – 10.10.2023р.).
3. Ten things to know about the first ISSB Standards URL: <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/ten-things-to-know-about-the-first-issb-standards/> (дата звернення – 10.10.2023р.).